

Број: 01/1-50-1-1-75/09

Сарајево, 14. 07. 2009.године

КОМИСИЈИ ЗА СПОЉНЕ ПОСЛОВЕ

ЗАЈЕДНИЧКОЈ КОМИСИЈИ ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

На основу члана 12. Правилника о међународним активностима Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Уставноправна комисија Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ доставља слиједећи:

ИЗВЈЕШТАЈ

о посјети Швајцарској и учествовању у пројекту Владе Швајцарске Конфедерације "Помоћ Швајцарске уставним промјенама у Босни Херцеговини"

Делегација Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине коју су чиниле Уставноправне комисије оба дома те Законодавноправни сектор боравила је у Швајцарској од 28.06.2009. године до 02.07.2009. године и учествовала у реализацији пројекта Владе Швајцарске Конфедерације "Помоћ Швајцарске уставним промјенама у Босни Херцеговини" који је договорен приликом сусрета Њ.Е. амбасадора Ролфа Ленца, са предједавајућим оба дома Парламентарне скупштине БиХ и предједавајућим обје уставноправне комисије у марту мјесецу 2009. године.

У Делегацији Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине били су из Уставноправне комисије Представничког дома: предједавајући комисије Шефик Џаферовић, први замјеник предједавајућег Драго Калабић, други замјеник предједавајућег Мартин Рагуж и чланови комисије: Адем Хускић, Лазар Продановић, Велимир Јукић, Халид Гењац, Екрем Ајановић, секретар комисије Игор Бајић и савјетник Нецад Салман, из Уставноправне комисије Дома народа: предједавајући комисије Иво Миро Јовић, први замјеник предједавајућег Слободан Шараба и чланови комисије Хилмо Неимарлија, Зоран Копривица, секретар комисије др Зијад Хасић и стручна сарадница Сњежана Рокић, делегат у Дому народа гђа Алма Чоло, те Законодавноправни сектор: руководилац сектора Милан Зјајић са сарадницама Алмом Салкић Мијић и Аидом Крехо.

У складу с програмом посјете Швајцарској, делегација је, од недеље 28. 06.2009. године до уторка 30. 06.2009. године, боравила у Кантону Аргау односно у граду Арау гдје је активно учествовала у раду неколико радионица које су одржане у Центру за демократију. У неколико дана делегација је имала прилику разматрати слиједеће теме: Уставна реформа у сложеним државама: модели и искуства које је презентовао проф.

Университета Кент из Велике Британије др Флориан Бибер. У оквиру овог предавања и радионице разматрана су слиједећа питања: Зашто мијењати устав? , Шта покреће уставну реформу?, Поступак уставне реформе, Различит приступ уставним реформама, Поступак уставне реформе, Механизми који воде ка реформи, Која техника води ка компромису?, Белгијски приступ за постизање компромиса, Како да се процес реформе не загаси?, Уставни амандмани и интеграција у ЕУ, Уставни амандмани преко уласка у ЕУ, Реформе као дио европске интеграције, Брзи воз ка ЕУ, Уставни амандмани, Који степен реформе?, Децентрализација или централизација, ЕУ и уставне реформе. Наредног дана радионица је обухватила разматрање теме Интеграција у Европску Унију и федералне/ регионалне земље-чланице које је презентовао проф. Университета Тренто из Италије др Јенс Велк. У оквиру ове теме расправљало се о слиједећим питањима: ЕУ интеграција: и „интегрисане државе“, Трансфер права на суверенитет, Клаузуле за „отворење“ у уставима: „Прозори у суверенитету“, Трансфер права на суверенитет, Апликација и спровођење ЕУ закона, Да ли је партиципација само интерни проблем? , „Multilevel“ Governance“, Регије и европска интеграција, Некодифицирани *aquis* и регионална политика, Комисија регионâ, Партиципација, Културалне разлике, фондови, governance, регионална партиципација у доношењу одлука на нивоу ЕУ, Инплементација ЕУ закона, „Проблеми“ у вези с одговорношћу државе и децентраллизоване инплементације, Адаптација домаћих процедура: искуства Нјемачке, Аустрије: тзв. „Извршни федерализам“, Аутономна инплементација од стране покрајина али у име федералне државе, искуства Белгије: сепарација надлежности , Искуства Шпаније и Италије. Делегација је имала прилику присуствовати и интересантној презентацији искустава Швајцарске коју је презентирала Барбара Шредер из Канцеларије за Интеграције Федералног департмана за економске послове Швајцарске Конфедерације. Презентацијом је указано на утицај ЕУ законодавства на федерални систем Швајцарске и искуства Швајцарске те посебан однос Швајцарске и ЕУ, утицај права ЕУ на правни систем Швајцарске (Утицај) „de facto“ и „de iure“ као а посебно су наглашени Закључци из извјештаја Швајцарске владе о утицају права ЕУ на правни поредак и федерализам Швајцарске.

Делегацији се у оквиру програма планираних радионица обратио оснивач и директор Центра за демократију из Арау, проф. др Андреас Ауер који је упознао делегацију о историјским аспектима и основама швајцарског система директне демократије као и о утицају директне демократије на кохезију Швајцарске државе.

У име делегације директору Центра за демократију захвалили су се предсједавајући уставноправних комисија који су му овом приликом као изразе захвалности поклонили пригодан поклон у име Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

За вријеме боравка у Кантону Аргау делегација је имала изузетну прилику посјетити и једно пољопривредно газдинство у Ементалу.

На крају боравка у Арау делегација је посјетила и Скупштину Кантона Аргау. Секретар Скупштине кантона госп. Адриан Шмид упознао је делегацију с начином рада скупштине, а потом је делегација позвана да с трибуне (балкона за посјетиоце) посматра рад кантоналне скупштине.

Након боравка у Кантону Аргау, делегација је у сриједу, 01. 07.2009. године отпутовала у Берн гдје се најприје сусрела са члановима швајцарског парламента тј. члановима

Комисије за политичке институције, госпођом Маријом Берлускони и господином Андреасом Гросом.

Господин. Грос, који је уједно и члан Савјета Европе, изразио је своје задовољство што има прилику за сусрет са босанскохерцеговачким колегама парламентарцима, као и са осталим члановима делегације. У свом обраћању делегацији г-дин Грос је истакао да швајцарска демократија своје извориште има у идејама францујске буржоаске револуције. Швајцарска Конфедерација је резултат свјесног пројекта којим се друштвено и уставно уређење градило, не само на збиру три национална идентитета, него и на уважавању индивидуалитета сваког грађанина. Међутим, развијање демократског друштва представља дуготрајан процес у којем држава мора бити и демократска и функционална, али не и сувише скупа, како би и народима и грађанима било добро.

Зато народ и грађани нису само конзументи демократских процеса него прије свега учесници у демократским процесима.

Дакле, у Швајцарској, власт припада народима и грађанима, јер је власт за народ и за грађане и истовремено са народима и са грађанима.

Госпођа Берлускони поздравила је делегацију Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине истичући да су бројне сличности између Швајцарске и Босне и Херцеговине, јер и Швајцарска и Босна и Херцеговина имају три конститутивна народа и различитост конфесионалних идентитета својих грађана. Међутим, Швајцарска је секуларна држава, а политичко организовање и рад политичких партија није заснован на националној припадности и различитости културног, вјерског и другог идентитета сваког од три конститутивна народа, него на различитости пројеката које политичке партије нуде народима и грађанима Швајцарске.

Посебно је истакла да парламентарци у Швајцарској нису професионални политичари који примају плату за свој политички ангажман, јер парламентарци уз политику обављају своје професионалне дјелатности и послове, односно баве се својим бизнисом.

Госпођа Берлускони и господин Грос на крају су још једном истакли да се стална рефлексивна босанскохерцеговачке прошлости, на политичку садашњост Босне и Херцеговине, мора окончати и да се не смије понављати у будућности.

Швајцарска дуго година гаји културу да се сваки конфликт мора рјешавати мирним путем и размјеном мишљења у дебатама у којима се о конфликтима расправља уз учешће не само страна у конфликту него и свих припадника заједнице. Овај начин рјешавања конфликта у Швајцарској практикује се у свим институцијама друштва, од предшколских образовних институција до институција на највишем политичком нивоу друштва, јер у основи свега стоји идеја о интеграцији народа, грађанина и државе те остваривање мултикултуралног друштва као кључног идентитета Швајцарске Конфедерације.

Предсједавајући уставноправних комисија Парламентарне скупштине БиХ, Шефик Џаферовић и Иво Миро Јовић, изразили су захвалност на помоћи коју Швајцарска пружа Босни и Херцеговини у процесу уставних реформи.

Након кратког, обиласка зграде Парламента Швајцарске Конфедерације, у току којег је делегација имала прилику да се упозна с историјским симболима који красе зграду швајцарског парламента, а који одражавају државно уређење, политички систем и специфични систем директне демократије Швајцарске Конфедерације, делегација се сусрела са представницима Департмана за спољне послове Швајцарске као и са представницима Швајцарске Агенције за развој и сарадњу. Приликом овог сусрета размјењена су мишљења о актуелним политичким проблемима уз обострану констатацију да се започети процеси реформи у Босни и Херцеговини морају наставити.

На крају посјете Берну, делегацију Парламентарне скупштине примила је и Предсједница Парламента Швајцарске Конфедерације госпођа Кјара Симонески Кортези која је у срдачном разговору са члановима делегације истакла своју забринутост због лоших вијести које долазе из Босне и Херцеговине. Међутим, подвукла је, да као што Швајцарци свој пут ка европској заједници трасирају руковођени интересима швајцарских народа и швајцарских грађана, а не интересима Европске Уније. тако и Босна и Херцеговина треба да развија идеју мултикултуралног друштва руковођена интересима босанскохерцеговачких народа и грађана. Кохезиони фактори морају се развити унутар бх друштва, кроз развој демократије и владавину права и не смију се одвијати искључиво и само због уласка у Европску Унију, којој Босна и Херцеговина, као и Швајцарска, несумњиво припадају. Дакле, Босна и Херцеговина мора покренути процес реформи унутар друштва, не због уласка у Европску Унију, него због властите добробити и добробити свих конститутивних народа и грађана Босне и Херцеговине.

Предсједници Парламента Швајцарске Конфедерације уручен је пригодан поклон као израз захвалности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

Делегација је у четвртак, 02.07. 2009. године, посјетила Кантон Женеву гдје се сусрела с директором Уједињеног и Генералног секретаријата Великог савјета Кантона Женева господином Лорентом Келилкером и члановима Уставотворне скупштине Кантона Женева, господом Лудвигом Мулером, Гајом Торнареом и Борисом Каламеом, који су делегацију упознали с радом уставотворне скупштине која треба да сачини предлог новог устава Катона Женева којим би се потпуно замијенио досадашњи Устав Кантона Републике Женева из 1847. године. Том приликом делегацији су уручена два примјерка докумената који садрже најважније одлуке о почетку рада и формирању Уставотворне скупштине Кантона Женева. Чланови уставотворне скупштине истакли су да је од иницијалне идеје уставне реформе, коју је покренуо проф. др Андреас Ауер директор Центра за демократију из Арауа, 2005. године, процес уставних реформи текао постепено те да се тек 2012. године очекује финализиран предлог новог устава.

Делегација је сусрет са члановима Скупштине Кантона Женева окончала обиласком зграде кантоналне скупштине, пријемом у крилу зграде у којој је 1864. године основан Међународни комитет Црвеног крста, а у тој просторији је касније, 1919. године основана и међународна организација „Лига народа“.

На крају посјете Швајцарској чланови делегације Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине изразили су захвалност проф. др Ненаду Стојановићу који је био у сталној пратњи наше делегације, од доласка у Швајцарску до испраћаја делегације на аеродрому Цирих 02.07.2009. године.

Уставноправна комисија је на 75. сједници одржаној 17.7.2009. године примила на знање овај извјештај уз закључак да је документацију Уставноправне скупштине Кантона Женева потребно превести с француског језика на језике конститутивних народа БиХ и доставити је Одјељењу библиотеке Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

СЕКРЕТАР КОМИСИЈЕ
Игор Бајић

Прилог:

Прилог овом Извјештају чине презентације радионица одржаних 28. до 30. јуна 2009. у Центру за демократију Аарау и документација Уставотворне скупштине Кантона Женева о процесу уставне реформе.